

Informace ze zdravotnictví Libereckého kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Hradec Králové
13.9.2010

3

Tuberkulóza a respirační nemoci - činnost oboru v Libereckém kraji v roce 2009

*Tuberculosis and Diseases of the Respiratory System - Activity in Branch
in the Liberecký Region in 2009*

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o činnosti oboru tuberkulózy a respiračních nemocí v Libereckém kraji v roce 2009 obsahuje údaje o ambulantní péči v členění podle druhu zdravotnického zařízení a podle území z oblasti personálního zajištění, činnosti a o dispenzarizovaných osobách pro vybrané diagnózy. Je doplněna také základními ukazateli lůžkové péče v nemocnicích a léčebnách TBC a respiračních nemocí.

Summary

Information on health service activity in the branch of tuberculosis and diseases of the respiratory system in the Liberecký region in 2009 contains data about out-patient care by type of establishment and by districts of the region, data about personnel capacity, activity and about patients followed up for selected diagnoses. It is supplemented by basic indicators on in-patient care in hospitals and institutes for TB and respiratory diseases.

Podkladem pro zpracování dat byly výkazy A(MZ)1-01 vyplněné ambulantními odděleními (pracovišti) oboru tuberkulózy a respiračních nemocí (TRN) a výkazy o lůžkovém fondu zdravotnického zařízení a jeho využití L(MZ)1-02. Výkazy jsou součástí Programu statistických zjišťování v ČR na příslušný rok. Formuláře výkazů a pokyny pro jejich vyplnění jsou vystaveny na internetu www.uzis.cz. Údaje pro výpočty relací na obyvatelstvo byly získány z materiálů ČSÚ.

Ambulantní péče v oboru TRN byla téměř rovnoměrně rozložena mezi samostatné ordinace lékařů specialistů a ambulantní ordinace lůžkových zařízení; celkem ji v kraji zajišťovalo 12 zdravotnických zařízení. Od roku 2008 se na výkazech A(MZ)1-01 sledují pracovníci také jako průměrný roční přepočtený počet (včetně smluvních pracovníků), který výstižněji charakterizuje kapacitní zajištění jednotlivých ambulancí. V těchto zdravotnických zařízeních pracovalo 9,98 lékařů a 24,77 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (ZPBD). V přepočtu na 100 tisíc obyvatel bylo v kraji 2,3 lékařů (ČR 3,3), na jednoho lékaře tohoto oboru připadlo v kraji 43 991 obyvatel (ČR 30 425).

V ordinacích TRN bylo provedeno 55 072 ošetření - vyšetření (dále jen ošetření), přičemž v průměru na jednoho lékaře připadlo 5 518 ošetření (ČR 5 525). Zatímco republikový průměr se v posledních třech letech téměř nezměnil, v roce 2009 došlo k poklesu tohoto ukazatele v kraji i ČR. Z důvodu porovnání jsou u vývojových grafů relace počítány na přepočtený počet lékařů včetně smluvních.

Největší objem péče byl, stejně jako v minulých letech, věnován dispenzarizovaným osobám. V roce 2009 bylo pod stálým lékařským dohledem 14 244 osob (z toho 45 % tvořil podíl žen). V přepočtu na 10 tisíc obyvatel byl celkový počet dispenzarizovaných v kraji 324, v ČR pak 535. Nejčastější příčinou dispenzarizace (téměř 42 %) byla chronická obstrukční plicní nemoc (CHOPN). V přepočtu na 10 tisíc obyvatel bylo v kraji léčeno 136 pacientů (ČR 242), nejvíce v okrese Jablonec nad Nisou a Semily. Na doporučení odborné společnosti upozorňujeme, že na statistickém formuláři ročního výkazu je uvedeno stadium 0-rizikové, které je považováno za chronickou bronchitidu (diagnóza MKN-10 J41.0–8).

Další nejčastější příčinou dispenzarizace na odděleních TRN v kraji bylo astma bronchiale, které postihovalo 1 523 mužů a 1 963 žen. Nejvíce osob s tímto onemocněním v přepočtu na 10 tisíc obyvatel se nacházelo v okrese Semily (206). Okres Česká Lípa a okres Liberec byl výrazně nižší než krajský průměr (79). Pro toto onemocnění bylo nejvíce dispenzarizováno dětí a mladistvých (celkem 58 chlapců a 52 dívek do 19 let). U astma bronchiale se rovněž rozlišují stupně onemocnění: stupeň 1-intermitentní (23 % postižených), stupeň 2-lehké perzistující (33 %), stupeň 3-středně těžké perzistující (38 %), stupeň 4-těžké perzistující (6 %). Počet ostatních sledovaných dispenzarizovaných onemocnění zůstává na úrovni minulých let, mimo jiná netuberkulózní onemocnění DÚ se závažným průběhem, kde došlo k poklesu o 19 % v porovnání s rokem 2008.

Ambulantní zařízení TRN evidovala celkem 3 137 osob se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou nebo jinou mykobakterií. Dále byly sledovány osoby se zvýšeným rizikem onemocnění plicní rakovinou, tzn. kuřáci s vysokým konzumem cigaret, osoby s dysplastickými buňkami ve sputu a osoby s profesionální expozicí kancerogenů celkem 2 220 osob, tj. nárůst téměř o 11 % oproti minulému roku. Srovnání mezi okresy je však pouze orientační, protože některá zařízení jejich počty nevykazují.

Na pracovištích TRN byly vedle dispenzarizace prováděny tuberkulínové testy a očkování proti tuberkulóze (BCG vakcinace). Údaje byly za rok 2009 výrazně ovlivněny ukončením dosud povinného přeočkování proti tuberkulóze u 11letých dětí. Počty u obou zmíněných údajů poklesly v roce 2009 více než o 50 % oproti roku 2008, stejně jako v ČR. Pracovníci TRN uskutečnili za sledovaný rok 2 891 očkovaní BCG vakcínou. Nejpočetnější skupinou očkovaných v roce 2009 byli novorozenci (50 %), dále následovaly děti ve stáří 11 let (45 %), děti ve stáří 2 let (4 %) a ostatní osoby (1 %).

Lůžková péče v oboru TRN byla pacientům k dispozici na 1 nemocničním oddělení s 29 lůžky. Na odděleních pracovalo k 31.12.2009 celkem vč. smluvních úvazků 2,70 lékařů a 7,49 ZPBD. Hospitalizováno bylo celkem 696 pacientů. Průměrná ošetrovací doba v nemocnicích kraje i republiky mírně poklesla, činila 11,9 dnů (ČR 9,1 dnů) a využití lůžek 284,6 dne (ČR 233,4). Ve dvou odborných léčebných ústavech pracovalo k 31.12. 2009 celkem vč. smluvních úvazků 8,40 lékařů a 37,88 ZPBD. Průměrná ošetrovací doba byla 39,2 dne při využití lůžek ve dnech 312,6 (ČR 275,0).

Značky v tabulkách

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů

Zpracovala: Ing. Drahokoupilová L.

ÚZIS ČR, Regionální pracoviště Hradec Králové

Habrmanova 19/1, 500 02 Hradec Králové

tel.: 495 058 321, fax: 495 058 322

e-mail: drahokoupilová@uzis.cz

<http://www.uzis.cz>

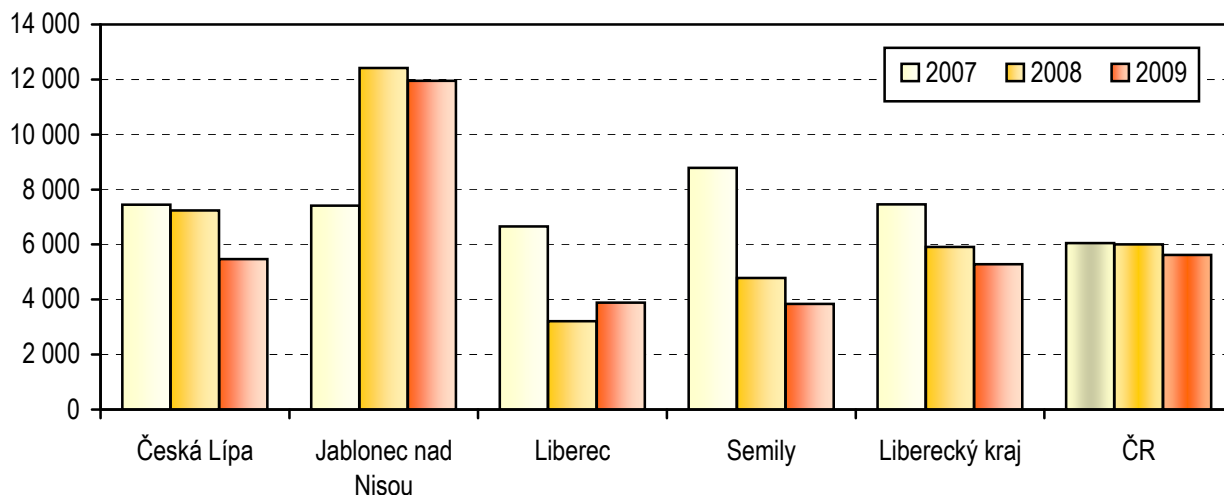
Personální zajištění a počet ošetření - vyšetření v ambulantní péči dle druhu zdravotnických zařízení a dle území

Ukazatel	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾			Počet ošetření - vyšetření			
		lékařů	skladba lékařů v %	ZPBD ²⁾	celkem	z toho očkování BCG	struktura ošetření v %	na 1 lékaře
dle poskytovatele péče								
Ambulantní část lůžkových ZZ	7	6,29	63,03	16,82	32 554	1 374	59,11	5 175,5
Samostatné ordinace lékařů specialistů	4	3,50	35,07	7,30	20 595	1 517	37,40	5 884,3
Ostatní ambulantní ZZ	1	0,19	1,90	0,65	1 923	-	3,49	10 121,1
Liberecký kraj	12	9,98	100,00	24,77	55 072	2 891	100,00	5 518,2
dle území (okresu)								
Česká Lípa	2	3,05	30,56	9,30	17 499	953	31,77	5 737,4
Jablonec nad Nisou	2	1,19	11,92	5,65	14 228	1 517	25,84	11 956,3
Liberec	5	3,00	30,06	6,00	12 810	341	23,26	4 270,0
Semily	3	2,74	27,45	3,82	10 535	80	19,13	3 844,9
Liberecký kraj	12	9,98	100,00	24,77	55 072	2 891	100,00	5 518,2
Česká republika	307	345,33	x	595,63	1 907 944	54 373	x	5 525,0

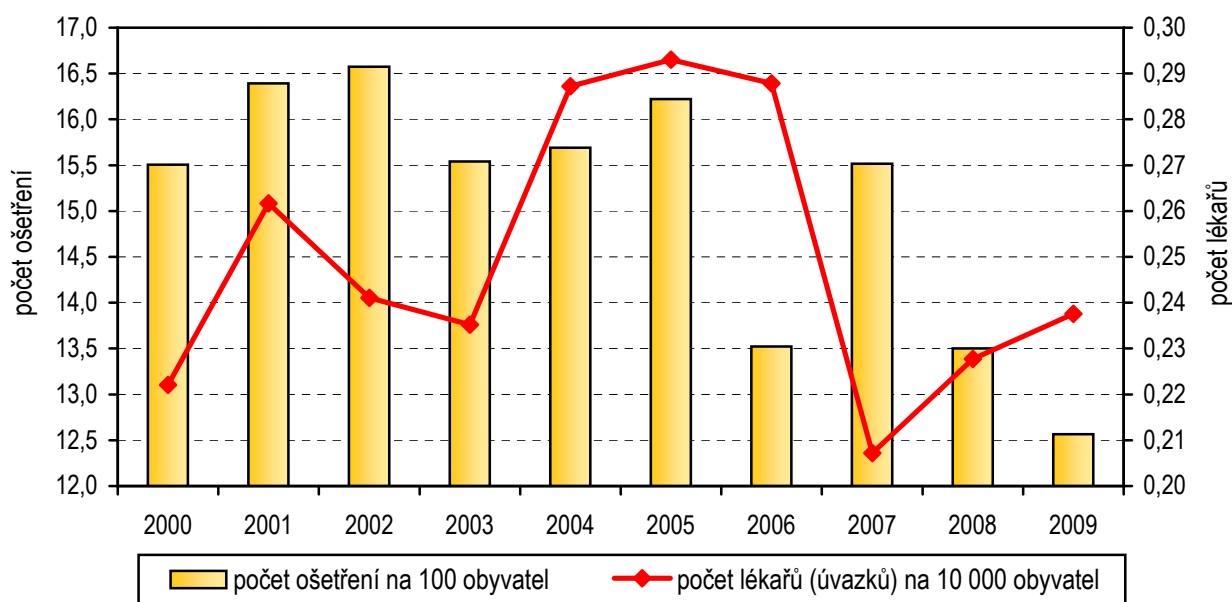
¹⁾ Průměrný roční přepočtený počet pracovníků včetně smluvních - zdroj roční výkaz A(MZ)1-01

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních § 5–§ 21

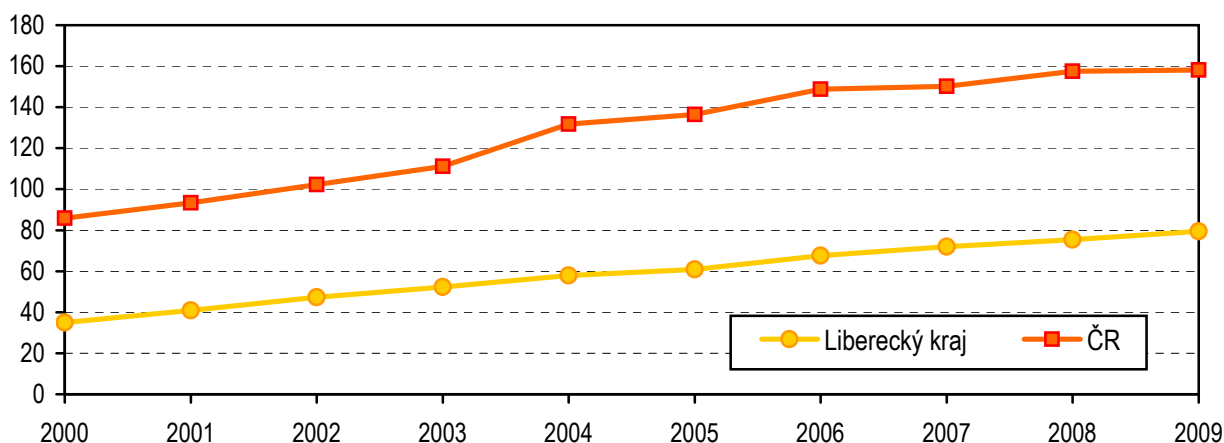
Počet ošetření - vyšetření na lékaře v letech 2007–2009

Počet ošetření a počet lékařů v letech 2000–2009

Počet dispenzarizovaných pacientů pro astma bronchiale na 10 000 obyvatel v letech 2000–2009

Osoby dispenzarizované pro netuberkulózní onemocnění

Onemocnění (diagnóza MKN-10)	Počet dispenzarizovaných osob						ČR na 10 tis. obyvatel
	kraj					na 10 tis. obyvatel	
	celkem	z toho					
		ženy	děti (0–19 let)	nově přijatí ¹⁾ muži	nově přijaté ¹⁾ ženy		
Zhoubné novotvary DÚ ověřené cytologicky nebo histologicky (C33, C34.0–9, C39.9)	541	175	-	120	59	12,32	16,01
Neověřené zhoubné novotvary DÚ	68	25	-	15	7	1,55	1,75
Nezhoubné novotvary DÚ (D14.2–4, D19.0)	251	126	-	12	12	5,72	3,74
Zánětlivá onemocnění plic (J12–J18, J85.0–2)	1 685	711	-	631	447	38,38	45,74
CHOPN (chronická bronchitis, emfyzém) (J41.0–8, J42, J43.0–9, J44.0–9)	5 973	2 431	1	418	268	136,05	241,99
stadium 0 - rizikové	556	243	-	21	18	12,66	51,71
stadium 1 - lehké	1 356	625	1	94	71	30,89	58,36
stadium 2 - střední	2 167	920	-	175	122	49,36	73,81
stadium 3 - těžké	1 397	487	-	87	40	31,82	42,02
stadium 4 - velmi těžké	497	156	-	41	17	11,32	16,09
Astma bronchiale (J45.1–9, J46)	3 486	1 963	110	164	195	79,40	158,07
stupeň 1 - intermitentní	814	429	53	21	30	18,54	39,59
stupeň 2 - lehké perzistující	1 143	683	46	58	88	26,03	57,16
stupeň 3 - středně těžké perzistující	1 324	757	10	76	67	30,16	48,81
stupeň 4 - těžké perzistující	205	94	1	9	10	4,67	12,51
Bronchiektázie (J47)	171	48	-	6	4	3,89	4,73
Sarkoidóza (D86.0,2)	432	248	-	18	24	9,84	8,34
Pneumoniózy (J60–J66)	54	18	-	7	1	1,23	12,09
Difuzní plicní fibrózy a alergická alveolitis (J67.0–9, J84.0–9)	244	114	-	18	14	5,56	6,75
Nenádor.onemocnění pohrudnice (J86–J94)	294	97	-	22	15	6,70	7,82
Nemoci plicního oběhu a následky oběhových změn (I26–I28)	232	103	-	13	14	5,28	7,94
Jiná netuberkulózní onemocnění DÚ se závažným průběhem (J68–J80, J96.0–9, J98.0,4,6–9)	813	305	-	64	49	18,52	20,15
Celkem	14 244	6 364	111	1 508	1 109	324,44	535,11

¹⁾ Nově zjištěná onemocnění (poprvé v životě pacienta)

Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou a plicní rakovinou dle území

Území, okres	Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou				Osoby s vyšším rizikem onemocnění plicní rakovinou ³⁾
	skupina R1 ¹⁾		skupina R2 ²⁾		
	celkem	z toho děti (0–19 let)	celkem	z toho děti (0–19 let)	
Česká Lípa	268	4	225	41	923
Jablonec nad Nisou	966	1	272	-	121
Liberec	433	-	582	171	501
Semily	275	-	116	17	675
Liberecký kraj	1 942	5	1 195	229	2 220
ČR	28 282	240	27 097	3 112	129 953

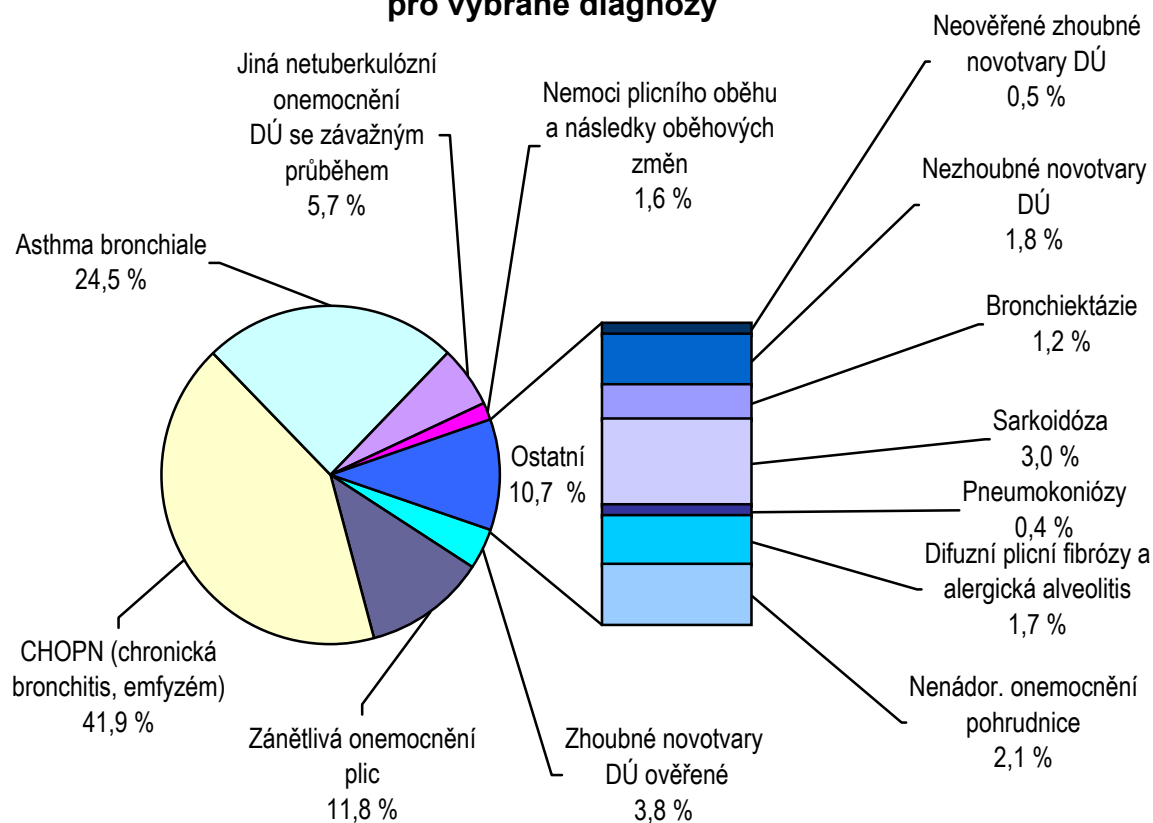
¹⁾ Skupina R1 - do této skupiny přeřazují osoby ze skupiny P II (resp. přeřazené z P I tj. osoby léčené pro tuberkulózu nebo mykobakteriálu dýchacího ústrojí), nebo M II (resp. přeřazené z M I tj. osoby léčené pro tuberkulózu nebo mykobakteriálu mimo dýchacího ústrojí) jestliže :

- mají závažné přidružené nemoci,
- mají závažné přidružené podmínky,
- mají rozsáhlé zbytkové změny po léčení tuberkulózy nebo jiné mykobakteriály.

²⁾ Skupina R2 - do této skupiny se zařazují osoby v kontaktu s bakteriologicky ověřenou tuberkulózou nebo jinou mykobakteriálou

³⁾ Osoby s dysplastickými buňkami ve sputu, osoby s profesionální expozicí karcinogenů a kuřáci s vysokým konzumem cigaret

Struktura dispenzarizovaných pacientů pro vybrané diagnózy

Využívání lůžkového fondu plicních oddělení nemocnic a odborných léčebných ústavů (OLÚ) a zatížení zdravotnických pracovníků

Ukazatel	Nemocnice		OLÚ	
	kraj	ČR	kraj	ČR
Počet oddělení	1	43	2	13
Počet pracovníků ¹⁾				
lékaři	2,70	211,26	8,40	40,55
ZPBD ²⁾ celkem	7,49	550,76	37,88	202,54
Průměrný počet stanovených lůžek	29,00	1 553,82	38,14	813,57
Průměrný denní stav obsazených lůžek				
celkem	22,6	993,6	134,5	613,0
na 1 lékaře	8,1	4,7	15,5	15,0
Počet lékařů na 100 lůžek	9,31	13,60	5,35	5,13
Počet ZPBD ²⁾ na 100 lůžek	25,83	35,46	24,13	25,61
Počet hospitalizovaných	696	39 898	1 251	5 470
Nemocniční letalita	83,1	76,6	62,6	89,7
Využití lůžek ve dnech	284,6	233,4	312,6	275,0
Průměrná ošetrovací doba	11,9	9,1	39,2	40,9
Prostoj lůžek ³⁾	2,5	2,7	5,4	8,7

¹⁾ Součet úvazků včetně smluvních k 31.12.

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu § 5–§ 21 zákona č. 96/2004 Sb.

³⁾ Ve dnech na 1 hospitalizovaného z lůžek schopných provozu

Seznam nemocnic s plicním oddělením v kraji:

Krajská nemocnice Liberec, a.s.

Seznam OLÚ s plicním oddělením v kraji:

Léčebna respiračních nemocí, Cvikov

Léčebna TRN, dětské oddělení, Cvikov